

Sermo factus

et debito pastoralis officij habere ppara /
tionem animi ad defensionem veritatis ca /
tholice/etiam vsq; ad mortem/ spectat etia
cognoscere cu Greg. q; vtilius scandalum
nasci pmittitur q; veritas deseratur. Po
stulemus tandem rē.

Tantundem de hac oratione repertum
fuit Augduni in monasterio celestinoruz
de manu ipsius dñi Jo. de gerson scriptū

Sermo factus in lo

co sessionis cōcilij generalis constanti. p^o
nouū recessum pape Jo. xxij. eodem con /
cilio Anno dñi Dcccxxv. vigilia domini
ceramispalmarum.

Ambulate dum lucem habetis:
vt non tenebre vos compben /
dant/ Juber hoc christus/ p̄res
orthodori/ patres non in tabulis

ereis vt olim apud romanos sed in libro vi
te conscripti. Juber inq; xps originaliter
Jo. xij. et recitatie i euāgelio sabbati p̄sen /
tis/ vos obedientes audite/ ambulate non
passibus corpis. sed gressibus mentis/ ambu
late de virtute in virtute/ dum lucē habetis/

et qualem lucē Respōdeat lux vera: cui^o h
verbū est qui sequitur me nō. a. in. te. s. b.
lyi. Assis inuocatus dñe Jesu p̄clarissi
me sol iusticiē dissice terrene nebulas r pō
dera molis/ atq; tuo splendore mica/ absq;
te enim p̄cipiti mersa p̄fundo mens hebet/

et p̄pria luce relicta tendit in externas ire te
nebras. Docne fiat tu mediatrix/ tu aduo
cata et eoratrix n̄ra suppliciter adēnda es
virgo gloriozissima/ que tui nois interpreta
tione tam illuminata q; illuminatrix dice
ris Et q; lūine/ p̄rosus lumie gratie/ q; sic il
luminata es. vt dicaris in apoc. Pulier a
micta solē hoc tu nobis lumē vt infundas
de plenitudine tua. suppliciter imploram^o

salutates r dicētes. Ave rē. Ambulate dū
lucē habetis. vt nō tenebre vos cōprehē /
dant. Lux ista est iam dixi r repetō/ lux ista
est p̄res celeberrimi/ deus/ qui glorificatur
in cōcilio scōrū dicēte ps. Magnus r terri
bilis sup omnes qui in circuitu eius sunt /
cuius hanc tenemus infallibilem p̄missio
nem Math. xxij. Ubi duo vel tres cōgre
gat fuerint in noie meo/ ibi in medio eorū

sum/ sicut vidit ps. Dū cecinit in concilio
iustoz et in cōgregatione magna opa dñi /
Et magna plāe imo ingentia iam vidim^o
in hoc cōcilio iustoz dei opa spontaneam

et vic spatāz cessionis viam/ porro cum p̄
pter semetipm r vt glorificet fecerit oiade /
us/ quo pacto credendus est p̄clariori cele
britate glorificari q; in cōcilio iustoz q; ve
ra laus est in ecclesia sanctorū. **T**es vos
esse cōuenit orthodori r deo amabiles pas
tres ac dñi. vt cōciliū sitis sanctorū r iusto /
rū q; posuit de^o in mūdo. q; si h̄a totidē lūi
naria/ vos in q; estis lux mundi/ siquidem
in hoc constituti estis alios purgare illūi /
nare atq; p̄ficere nūc maxime cum factus ē
cōuentus iste sacrosctūs/ dum adunatus ē
cetus. dum cōgregata est eccia/ vt de **Da** /
chabeis scribit q; iis orarent r peterent mi
sericordiā a deo. **E**t vt opitulante eo decer
neretur qd factū opus esset. **E**xultat ani
mus p̄fecto leuans in circuitu oculos et vi
dens omnes istos q; cōgregati sunt tibi h̄ ē
ad vtilitatem tuam o p̄ple xpiane/ cōgau
det admirās spūs meus/ et in h̄c erūpit ec
clesiastici cātus vocem **L**uces ap̄loz. r do
mestici dei. aduenerunt hodie portātes fa
cem. r illuminātes patriam. dare pacē gen
tibus. r liberare pplm dñi/ qualiter libera
re/ exhortando clamando q; ambulate dū
lucem habetis. vt nō tenebre vos compbē /
dant/ cuius delicie sunt esse cū filiis hoīz/ ip
se tēbre dīsonū scismatūz tēbre torozū
et heresum. tenebre demū horride torvicio
rum p̄ ecciasticū corpus vasto quodāz tur
bine miserabiliter exundantiū. **A**mbu
late igitur dum lucem habetis. vt nō hevos
tenebre compbendant/ lucem itaq; habe
tis patres luminosissimi xpm q; vere ē in lo
co isto. vel emanuel q; interpretat nobiscū de
us. cuius hec est certissima p̄missio. **E**cce
ego vobiscum sum oībz diebz vsq; ad con
summationem sc̄li. **D**eus iste est q; glorifica
tur in cōcilio scōrū/ magnus et terribilis su
per omnes q; in circuitu eius sunt/ r bene i
circuitu tuo dñe res omnes esse dicūt/ quez
tu velut spha intelligibil/ cui^o centū vbi /
q; est. circūferētia nullūz/ tu vbiq; es extra n̄
exclusus. intra nō cōclusus. supra nō elat^o
infra nō p̄stratus. iō magn^o valde. terribil
gloriosus r superaltatus in secula. **E**cce
patres orthodore q; ad hoc ipm vt glorifi
cetur deus r illustret eccia/ nūc celeberrima
p̄sien. vniuersitas cultrix r amatrix eorū
oīm q; xpiane religionis pietatem q; sanam
doctrinā respiciūt/ ipa ad exēplar xpianissi
mi reg^o frācoz p̄fis sui dignatissimi legag
onē mittit q;rens primo ea que pacis sunt.

Denique secundo quod fidei sunt. Denique tertio quod virtutis et ecclesiastice sunt libertatis. quoniam ad hec tria principaliter synodus hec sacra tendit. **I**ussit hesternum vesperis per ambasias tores et nuncios suos hic presentes. quatenus hoc matutino tempore/essent habiturus oratione nomine suo/ per veritatis elucidatione circa ea que per hoc sacrum concilium agenda videntur occurrere. **N**ullus opinor mirabilis ad hanc iustificatione ego fragilitatis mee/ scilicet et temporis aratione passus expaui. **N**ihilominus in deo cuius glorificatio queritur/ et de studio preterito super hac veritate inquisitione memor regis preterea et ecclesie regni sui voluntate per instructiones cognita. **I**ussioni denique matris inclitissime/ cuius legem dimittere nequa monitus a sapiente/ ego tanquam obedientie filius parere desiderans conatus sum aggredi cum humiliter dicendo/ oim ad hoc sanctorum concilium submissione/ ut iure suo dirigat omnia vel acceptet vel corrigat. **E**t in primis quatenus habeat ordo dicendo/ lucidus et brevis/ quia vel est quod recte ordine longum/ pervertam/ interim dilato themate oculos nostre considerationis ad hoc quod dictum est deum esse quod glorificat in concilio sanctorum qui magnus est et t. s. o. q. i. cir. e. sunt. **D**efigam in hoc psalme verbo metis intuitum ne per multa vagemur/ fallor si non ibi videbimus huius sacro sancte synodi cam quadruplicem/ efficientem/ videlicet formalem/ finale et materiale etc. **U**lt aliis cognoscere cam efficientem/ plane illa est. **D**eus magnus et terribilis/ cuius instinctu miseratione afflatus et attractu collecta est nunc ecclesia/ sicut elevat spiritum peccatis psalmista. **D**eum esse qui dispersiones israelis congregabit/ qui congregat electos suos a quatuor ventis/ a solis ortu et occasu/ ab aquilone et maritimis/ qui cepit orandus est ut ipse perficiat/ leua in circuitu tuo o facer cet/ oculos tuos et vide/ omnes isti congregati sunt/ venerunt tibi. **Q**uidni peringat tibi quod idem propheta loquitur/ ysaias. **T**unc videbis et affluet/ et mirabitur et dilatabitur cor tuum. **E**t si dilaret/ nunquid non implebit illud spiritu suo deus. **P**orro cam formalis est hec ipsa collectio seu conexio concilii sanctorum/ vel spiritus sancto formate et exemplate. qui est nexus et vinculum/ per paginans in unum diversa membra sanctorum/ sic agnoscit ecclesia petens per se ipsa ut spiritus sancto congregata hostili nullatenus incursione turbet. **Q**uerit aliis preterea finale huius sacre conventus cam/ sane illa

est ut glorificet deus magnus et terribilis/ in recta voce apostoli dicentis omnia in gloria dei facite/ hec itaque recta hec efficitur semita ad oim que voluerim/ adaptionem/ si primo quesierim/ gloriam suam/ dedit hoc intelligi dum ait. **P**rimum querite regnum dei et iusticiam eius/ et hec omnia adicient vobis. **O**mnes postremo quod in circuitu dei sunt/ accipiunt veluti per cam materiali et de se informi. **N**am sic homines per scismata peccantibus/ sequens est univversa sub deo quod amodo deformari/ quoniam homo finis est oim/ dicentibus platone et aristotele. necesse est autem secundum exigentiam finis omnia moderari/ sic ex adverso veniunt omnia per hoc sanctorum concilium domino efficiete formate et finiete reformada. **I**ta enim de precioso sanguine christi canit ecclesia/ terra pontus/ astra mundus/ quo lavatur flumie. **Q**uo circa videre fas est deinceps/ quo titulo relucet in cam efficiete ac resider in frustrabilis auctoritas/ que cam est deus magnus et terribilis et quo omnia in mensura/ **R**elucet in cam formali exemplaris unitas/ ut sint omnes unum/ sicut estis nunc in concilio sanctorum/ et hoc in deo per que omnia in numero/ **R**elucet in cam finali spiritualis utilitas/ quia ut glorificet deus in quo omnia in pondere. **D**emum concludit in cam materiali generalis vivendum reformadorum/ quoniam univversitas/ oim scilicet que in circuitu dei sunt/ quatenus omnia reforment in numero pondere et mensura/ **C**oncedente deo. **E**t quo omnia/ hinc modus unitas et mensura. **P**er que omnia/ hinc spes veritas et numerus. **I**n quo omnia/ hinc ordo bonitas et pondus/ quo ponderere effluit omnia in cam que dedit esse. **E**terz prima triplicitas appropriat per secula filio/ tertia spiritus sancto/ bene habet/ iacta sunt fundamenta soliditate quadrangula/ superedificare possumus etras pythagoricum/ hoc est quadruplicem constructionum pietate vel structuram/ et dicere pro prima constructione. **D**eus magnus et terribilis sic glorificat in hoc concilio sanctorum/ quod eidem sufficientem prebet et infallibile auctoritatem ut cam efficiens/ quo ad primum fundamentum. **R**ursus per secula constructione deus magnus et terribilis trahit et allicit omnes in commune christianos/ ad unum veri capitum unitatem/ tanquam cam formas et exemplas/ quo ad secundum fundamentum primum in reformatione. **A**mplius pro tertia constructione **D**eus magnus et terribilis sic glorificari vult in hoc concilio sanctorum quod omnia precipue fiat ad honorem et preservationem sue legis ac fidei sine qua ei

S

9

v

placere nemo potest: quo ad tertius funda-
mentū / scdm̄ in reformatōe. Demū p̄ quar-
ta p̄clusionē **D**eus magn⁹ ⁊ terribilis / pa-
tus est reb⁹ omnib⁹ / maxime hominib⁹ cō-
cedere p̄ hoc conciliū sanctorū / quādam re-
formationis pulcritudinē / glorificationes
ordinē ⁊ decorem cum p̄uisionib⁹ idoneis
aduersus eos qui nō in rectitudine morū /
sed in circuitu p̄gunt viciōz: ⁊ hoc p̄ quar-
ta p̄structione sup̄ vltimū fundamentū qd̄
est tertius in reformatione. **P**oterat hic
ordo teneri sub his terminis: sed aliā p̄gre-
di viam suaserūt verba thematis: q̄ in me-
thaphora lucis fundata sunt. **R**eueramur
igitur ⁊ ponamus lucē diuini p̄cepti: quia
p̄ceptū dñi lucidū illuminās oculos. **L**u-
cernam in sup̄ diem legis: sicut petrus loq̄-
tur vt iubente deo posita sup̄ candelabru⁹
luceat omnib⁹ que in domo sunt: que do-
mus est ecclia vel hoc sacrū conciliū vice
sua. **D**iffundat ⁊ spargat ⁊ sequēter lux ipsa
veritas euangelica. ⁊ consideratōes qua-
si totidem effulgentissimos radios: verita-
tum p̄riculariū / splendidos ⁊ coruscantes.
Ponamus in primis imo iam positam
digito sicut aiunt demōstremus lucez apo-
stolici symboli / quo dicitur credo in sp̄i-
tū sanctū ⁊ viuificantē: quid viuificantē.
Lertem vnam sanctam catholicam ⁊ apo-
stolicam ecclesiam vna propter colligatio-
nem ad vnum caput primariū xpm̄ ⁊ vica-
rium summū pontificem: sanctam propter
sanctorū cōmunionē ⁊ remissionē peccato-
rum. vt infra subditur: catholicam hoc est
vlem⁹: quoniā ab eius obligatione nullus
viator immunis est: apostolicam / quoniā in
apostolorū ⁊ prophetarū p̄ quos sp̄s san-
ctus locutus est doctrinis fundata est ⁊ si-
miliiū filioz successione duratura. **L**ert⁹
sum q̄ nullus qui vel haberi vel dici vult
xp̄ianus caligare se dicet ad hanc lucem.
Sup̄ addamus lucē alteram apostolici
verbi conformē huic luci. **S**olliciti serua-
re vnitatem sp̄s / in vincula pacis: vnum
corp⁹ ⁊ vnus sp̄s / sicut vocati estis i vna
spe vocatōnis vestre: vnus dñs / vna fides
vnū baptisma: vnus deus ⁊ pater oīm: qui
sup̄ omnes / per omnia ⁊ in omnib⁹ nobis.
Sequit⁹: ⁊ ip̄e dedit quosdā quidē aplos /
quosdā autē p̄phas / alios vero euāgelistas /
alios autē pastores ⁊ doctores: ad p̄sumatō-
nē sanctorū in opus m̄sterij / in edificatōez
corp̄is xp̄i: donec occurrām omnes in vni-

tatem fidei agnitionis filij dei / in virū p̄fe-
ctum / in mēsuram etatis plenitudinis xp̄i.
Sequit⁹: veritatē autē facientes in caritate
crescām in illo p̄ omnia qui est caput p̄p̄-
er quo totū corpus cōpactū ⁊ cōnectū p̄ om-
nem iuncturā subm̄lstrationis fm̄ opatio-
nem in mēsurā vniuersi cuiusq̄ mēbrū augm̄-
tum corp̄is facit in edificatōez sui in cari-
tate: bec aplūs ad **Eph. iij.** ⁊ in hanc sn̄iaz
multa ad **Colosē. i. et. ij. et. iij.** **Coz. xij.** et
ad **Ro. xij.** posita sunt. **H**ec autē cōpactio ve-
ri corp̄is ad mysticū multū lūis affert in q̄-
sitorib⁹ veritatis / nedū apud phos sic ar-
stotelē ⁊ plutarcū: sed apud theolo. paulū
p̄cipue. **D**iffundunt vero sicut p̄missi-
mus. **xij.** consideratōes ex hoc symboli ⁊ apli
doctrinali luce q̄si totidem radij veritatis
splendidissimi. **E**cclēsiastica vnitas ad
vnū caput xpm̄ fit ⁊ agglutinā p̄ amorosū
sp̄s sancti vinculū mediantib⁹ diuinis ca-
risimatib⁹: tanq̄ qualitatiuis dispositiōis
bus / reddentib⁹ in corpore mystico cōples-
sionalē armoniā viuificant ⁊ decentem ad
opera vite sp̄s aliter sufficienter exercenda.
Ecclēsiastica vnitas ad vnū caput secu-
darium qd̄ dicit summus pontifex xp̄i vi-
carius secundior est multiplicior / cupiosior
⁊ maior q̄ fuerit cōgregatio synagoge et
q̄ sit cōgregatio ciuilis sub vno rectore re-
ge vel impatore. **E**cclēsia habet potesta-
tem seu facultatē / ex viuifico germine sibi
insito p̄ spiritū sanctū: q̄ seipam potest cō-
tinuare in integritate ⁊ vnitatem mēbrorum
suoꝝ / tam essentialiū seu formalium q̄ mate-
rialium atq̄ fluentium. **E**cclēsia h̄z sp̄s sum-
indefectibilē xpm̄: sic q̄ lege stante nec bri-
stus potest ip̄i sponse sue ecclēsie dare libel-
lum repudiij / nec ecōuerso. **E**cclēsia nō
ita ligatur matrimoniali vinculo ad vica-
rium indefectibilē sponsi sūt quin mutuo
se possint absoluerē ⁊ dare libellum repu-
diij. **E**cclēsia vel generale cōciliū eā rep̄-
tās est regula a sp̄s sancto directa tradita
a xpo. vt quilibet cuiuscūq̄ status etiā pa-
p̄alis existat eam audire ac eidem obedire
teneatur. **A**lioquin: habendus est vt eibni-
cus ⁊ publicanus. **P**atet ex immutabili le-
ge diuina **Mat. xvij.** promulgata **C**on-
cilium generale sic describi potest. **C**on-
cilium generale est aggregatio legitima au-
ctoritate facta ad aliquē locum / ex oīm sta-
tu hierarchico totius ecclēsie catholice nul-
la fidelī p̄sona que audiri requirit excluda

ad salubriter tractandū et ordinandum ea que debitū regimē eiusdem ecclesie in fide et moribus respiciunt. **E**cclēsia vel generale conciliū dū dicitur aliq̄ regimē ecclesie p̄cernentia/papa n̄ sic ē supra iura etiā posita/ q̄ possit p̄ libito dissoluere talia dictata p̄ ecclesiā/ eo modo et intentione quibus dictata conclusaq̄ sunt. **E**cclēsia vel generale conciliū quibus non possit tollere plenitudinē potestatis papalis a p̄po sup̄ naturaliter et misericorditer collate/ p̄t ratiōnem vsū eius limitare sub certis regulis ac legibz/ in edificationē ecclesie/ p̄pter quaz papalis auctoritas et alterius hominis collata est. Et in hoc est totius ecclesiastice reformationis stabile fundamentū. **E**cclēsia vel generale conciliū potuit et p̄t congregari sine expresso consensu vel mādato pape etiam rite electi/ et viuētis in multis casibz. Unus inter ceteros est/ qz accusat⁹ et euocatus sit vt audiat eccliam iuxta legē euangelicā allegatā/ cui legi subiect⁹ est/ et de reuinit cōtumaciter eccliam conuocare. Alius casus vbi materie grandes cōcernēt res regimen ecclie veniūt terminande per generale conciliū/ et papa reuinit cōtumaciter illud euocare. Alius si etiā dictatū sit p̄ generale conciliū q̄ debeat tali vel tali tpe conuocari. Alter casus est vbi p̄babilis est dubitatio sup̄ cōtendentia plurimū de papa. **E**cclēsia seu generale conciliū si viāz aliquā concluderit seu dicitauerit acceptam/ etiam esse a papa p̄o terminatione scismatis ip̄e tenetur illam acceptare/ et ita f̄m preparationem aī tenetur ad cessionem/ et duz vltro offert eam et p̄uenit ip̄e reddidit multipliciter cōmendādus. **E**cclēsia seu generale conciliū precipue debet intendere cum prosecutione vnius perfecte ad extirpationem errorū/ et emendationem erratum sine personarum acceptione. Similiter ad hoc q̄ hierarchicus ordo ecclesiasticus p̄latorum et curatorū multipliciter turbatus refozmetur/ ad similitudinem diuine celestis hierarchie/ et conformiter ad regulas primitus institutas. **E**cclēsia n̄ habet efficacius medium ad generalez sui ipsius refozimationem/ q̄ si statuatur generalium concilioz cōtinuatio/ celebratio nem prouincialium nō omittendo. **E**xplicat. Et attendat benignus lector/ q̄ prolator huius sermonis J. cancellarius parisiensis pressus nimia temporis angustia/

probationes dictatas nō apposuit ad has considerationes/ sed prout in mentē et linguam ex recordatione preteritorum opusculozum/ presertim tempore concilij pisanum dum absens ab eo legebat parisius/ inserens materiam hanc quam in tractatulo quodam sub. xx. considerationū numero scriptam reposuit/ cuius initium est. **N**on autē dies cum auferetur ab eis sp̄o/ vbi predictę considerationes/ et in propositione vna coram legatis anglie pergeribus ad conciliū pisanum tunc parisi⁹ habita/ prolixiori solidioriqz/ manifestate sunt argumentatione/ qui tractatus et propositio p̄dierūt in publicum/ vt habeat q̄ voluerit fas est.

Aplius vero iuxta legationis onus impositum per xp̄ianissimum regem francorum ac vniuersitatem p̄clarissimaz parisiē. propofuerat idem cācellarius p̄ verbum de ecclesiastica vnitare subiungere de errorum extirpatione/ sed impeditus tunc partim amicorū suasionē/ partim tēporis artatione/ et vt in prolixitate non in esset fastidium/ silentio preterijt/ quoz alia qua summam hic subiūcta sunt. **G**lorificationem dei/ patres apostolici/ patres gloriosi posuimus esse finem huius concilij sanctorum/ quatenus pleni sunt celum et terra. **D**eus magne et terribilis/ gloria tua/ quatenus non iam ambulent in errorum circuitu impij super terram/ sed agnoscant. quoniam magna est gloria/ dicente sapiente/ sequi te dominum per semitas legis tue pacificas/ quoniam pax multa diligenzibus legem tuam/ et nō est illis scandalum/ et quia si credit̄ eidem sapienti/ nihil dulcius q̄ respicere in mandatis dei.

Sed ve mūdo a scandalis/ ve tibi mala voluntas/ et ideo mala quoniam arrogāti superbia gloriam propriam querens anteponis eam diuine/ nolens subici legi sue neqz captiuare omnem intellectum in obsequium fidei. hinc hereses et errores impij hinc scandalozum turbationes horride/ hinc ordine violato plurima fedaqz confusio/ hinc tandem in hoibz et ex cōnti p̄ omnia que p̄pter hoies fecit deus/ suboriz frequēt nō gloria dei/ nō pax hoibz/ sed terra q̄dam alteratio/ mortificās et abiciēs viuificantē gratie sp̄m/ et cadauerosam mōstrorū defectū nō tam forma q̄ deformitatē inducens. **D**eplorat hanc puerfissimā rerum

Sermo eiusdem

vicissitudinē xpianissim^o francoꝝ rex cum ecclia tota regni sui/miseret/ dolet/parit/ z ab h^o sacroscto ꝑcilio legitimas puissioes effragitat. Non ꝑfundat ꝑcor ab expectatione sua/nolite careat ꝑissimis desideriorum suoz effectib/ sed z patres sequit sua proles/regē videlicet filia sua parifici, vniuersitas nec tantū sequit sed ꝑreit humilitate salua/qñqꝫ consilijs/nūc exhortatōnibus/aliquādo doctrinis/sciens qꝫ veritas custodit regem/sciens ꝑterea se positā apostoli iussu vt potens sit exhortari in doctrina sana/z eos qui ꝑtradunt arguere/que posuit arest. opa duo sapiētis. Deniqꝫ ꝑta est tāqꝫ posita in lucem ecclie ad sanificatōnem/omni ꝑscenti rationē/de ea que ī ipsa est fide/ z spe/vt in omnib/ z ꝑ omnia glorificet deus. **I**n surrexerunt ecce ꝑst aliqua tpa plurime doctrine pegrine varie pestifere z dānate/obtenebrātes ecclesiam per multa xpianitatis membra/ per regna per ꝑuincias/ꝑ regiones insignes. ꝑcessum est ad expellendas hmōi doctrinarum tetras caligines nunc luce disputationis doctrinalis ꝑ doctores z vniuersitates: nūc stabello iudicialis reprobationis per dyocesanos z inqꝫ sitores heretice ꝑauitatis/in anglia/in scocia/in ꝑraga/in francia. **N**ōdum tamen vel illuminari vel emēdari sufficienter insperimus/ cecam z stultaz improbitatē assertoz/sectatoꝝ qꝫ suozum/ quin error assidue sicut cancer serpat/z alibi cubi palam quasi nudato ense ꝑ nationes z ꝑpulos imprudēter erūpat. ꝑpterea necesse est ꝑ splēdidissimā z inoffuscabilē hui^o sacre concilij lucem ꝑuida celeritate de remedijs institui/vt qui spreuerūt ꝑlatos z doctores diuisim ꝑditos tanqꝫ lucernas in domo dei reuertant eos ꝑspiciant z obediant dū in vñā hāc ecclesie domū collecti dabūt auctis sue robur et pond^o/ibūt in splēdore fulgurātis haste reprobationis iudicialis. qualem nemo qꝫ xpianus videri vult audebit ꝑremere. **E**sto contemnat. **I**pe tamen de ꝑtemptu suo fulgurationez concremationē qꝫ subicit vt iustū ē. **E**t qm̄ charitas sicut incipit a se et a suis/dilectionis exhibitione sic in correctionis z emendatōnis ꝑcuratōne ꝑiorē habere locū debet. ne subeat illud in ꝑopij ꝑuerbiū. **M**edice cura teipm̄. **E**t illud de apli snia qui ꝑdicat non furandū furaris/non occidendū occidis/non ꝑiurandū deieras

z ita de reliquis. **H**ic christianissimus rex nūc/suaqꝫ ꝑ adoptionē dignatiūā charissimā filia/parifici. vniuersitas voluerunt batenus a regno et a suis ꝑuersa quozūlibet errorum zizania/moz vt erumpere seu germinare sentiebantur/diligēter opprimi/resecari/que nunc falce doctrine/nunc securi ꝑastoralis snie. **I**ta tamen vt non simul eradicaretur z triticū. **S**unt plurima rei qꝫ loquimur documenta/e quib/ vñū/qd nec uitate acritateqꝫ ꝑcellit censuimus imediū deducere. **E**cce ꝑtentes regis nostri litteras/quas audire libeat/legi debebat bec littera ꝑtens/cuius initium est ꝑst intitulationem. **R**egia maiestas nostra **D**e hinc subiungendū erat. **A**udiuit sacrosanctū hoc concilium iustoz/quatenus in christianissimo rege nostro ferueat zelus/ad ea que fidei sunt/absqꝫ omni ꝑsonaz acceptatione/absqꝫ respectu ꝑꝑie etiam carnis z sanguinis. **T**erreat iꝑe deus magnus et terribilis qui glorificatur in concilio iustoz/ꝫ salubriter z ꝑtēter intonat. **A**mbulate dicitur lucem habetis/ subdit monitionis causa. **N**e tenebre vos cōꝑrehendant. **E**t quales oro densiores fugibiliores horribilioresqꝫ tenebre qꝫ errorum et heresum circa ꝑꝑia ꝑceptozum moraliz ꝑncipia vt sūt. **N**o ꝑerūrabis. **N**on occides. **N**on insidiaberis. **T**erreat iꝑos ecclesiasticos ꝑstozes z doctozes ꝑditos in lucez alioꝝ/ si non ad exemplar tam in signe atqꝫ ꝑlucidum xpianissimi regis nostri/ non eos illuminet accendat et inflāmet zelus domus dei. **V**os dicentis. **C**lama ne cesses et annuncia ꝑ ꝑulo meo ꝑccata sua. **S**i non vrgeat eoz ꝑcedere constanti celeritate ad effugationem errorum tenebrosoz/ z ad illuminationem errantiū/ neqꝫ enī ꝑest integra salubritate/ sine secundo ꝑꝑmū fieri/ quoniam dum impune ꝑtinacia manet in errantibus/ conualescant z seuiant errores necesse est. **S**ed in iꝑa meditatione mea videtur occurrere animalis homo/ nō sapiēs que dei sunt/ deum nō inuocans. **I**llic ꝑterea trepidat timore/ vbi nō est timor/ magnus/ est inquit susurratōne tremula/ magnus credite z terribilis quem tangūt z no tant errores huiusmodi ꝑꝑnceps est. **S**anus autem quid sapiens enunciet. **I**ndignatio ꝑncipis moꝝ/ z vir ꝑrudens ꝑlacabit eam/ quid queso si seuiat/ si seditio nec cōcitet/ si bella moueat/ si secū ꝑlim os

hos terroribus/hos pmissis in errorem suum trahat. Ita ut si fieri potest moueantur etiam electi. Vide sedulo ac iterum iterumque recogita/aic animalis homo/ ne fortassis obinde presteretur tam desideratis/ sine iam iamque in ianuis existenti/pacie clesie/grandis obet/vel totalis disruptio.

Auero nihil hic tale timendum. O strenuissimi pugiles fidei. O potentissimi legum diuinaque defensores. Nihil inquam tale timentum daz timentibus deum/et obedientibus iustioni/qua dixit Nolite terri ab eis qui corpus occidunt/animam vero occidere non possunt. Ita dico vobis hunc timeat/ timeatur deus/ et non terreat. Domine time deum (suadet agu.) et minantem mundum vniuersum ridebis. Tollatur hec suspiciosa pigri formidatio/ dicentis leo est in via/ deuorandus sum/ quia profecto magna et vnica securitas est nil time re preter deum. Cuius hec iussio est. Quis ad mortem certam p iusticia/ et iterum. Esto fidelis vsque ad mortem/ et similia. Potueramus rem hanc in longius deducere/ p quam interim satis sint breues et paucule considerationes/ quasi tortidem radij moralis/ luminoseque veritatis. Prouidendum est he reticali deuiationi demoni p ecclesiastica membra serpenti/ non minus celeriter et efficaciter/ quam scismati sup cotendentia de papa tu. Ecclesia quippe magis in fide quam in secundario capite fundata est. Prouidendum est constantius p hoc sacrum conciliu ad extirpationem errorum/ emendationem errantium quanto qui errant plures sunt/ potentiores et maiores. Quod si quis dixerit quod bella suscitabunt/ diffamat eos nimis/ neque ei leuiter credi debet. Prouidendum est ad emendationem errantium/ p eos qui se dicunt amicos eorum vigilantiori solitudine/ quam per extraneos ceteris paribus. Prestantes scienter impedimentum ne errantes resipiscant/ et corde credant ad iusticiam/ et ore faciant confessionem ad salutem/ habendi sunt hostes capitales errantium et salutis eorum. Prestantes scienter impedimentum ne tollantur errores/ et errantes corrigantur/ reddaturi sunt rationem de damnis omnibus tam spiritalibus/ quam temporalibus que obinde perueniunt aut veniunt. Omissio seu dissimulatio prestantium impedimentum nedum positue sed priuatiue vel omissiue/ directe vel indirecte/ per cautelas humanas/ ne tollantur errores. causat suspicionem de fau-

toria heretice prauitatis/ quandoque leuem/ quandoque reuolentem/ quandoque couincentem iuxta varietatem obligationum. In excusabilior et aliquando perniciosior est error in principijs legis naturalis/ si cut sunt precepta decalogi/ secundum planum et visitatum intellectum verborum apud omnes vrentes ratione/ quam sit error in articulis fidei/ qui sunt supra nature facultatem. Et in agilibus quam speculabilibus. Conditionalis protestatio vel confessio/ non sufficit ad purgationem legitimam/ super publicatione vel defensione vel auocatione errorum/ quorum oppositas veritates tenetur errans explicita fide tenere. Diffamatus publice et notorie/ super publicatione aut defensione errorum contrariorum recte fidei et moribus tenetur seipsum purgare/ si potest coram iudice legitimo etiam nemine eum personaliter accusante/ tenetur enim seruare famam propriam/ et ab alijs scandala prestita remouere. Per regnum per christianitate vix potest efficacius et diuinius procurari quam p legitimam extirpationem errorum/ et correctionem errantium. Querere prouisionem super extirpatione errorum/ et correctione errantium non est impedire prosecutionem vniuersis ecclesie/ sed est eam iuuare et accelerare multis attentis/ ita ut verum sit/ quod oportet vnum facere/ et aliud non obmittere. **Explicit**

Sequitur propositio

facta coram concilio generali Constantiensi ex parte regis francie per eximium sacre theologie professorem/ dominum Cancellarium parisiensem. Anno domini. M. cccc. lvi. die quinta maij. Responsum ad quadam propositionem ex parte domini Burgundie per episcopum Aterabastensem prius videlicet secunda dicti mensis factam.

Venerabilissimi patres ac domini preclarissimi/ deo in super amabiles egregij ac spectabiles viri doctissimi atque sapientes. Deus qui glorificatur in concilio sanctorum magnus et terribilis mihi locuturo. imo nobis humilibus ambasiatoribus christianissimi francorum regis/ pro parte sua et veritatis catholice defensione locuturus/ coram hoc sacrosanctum concilio/ in spiritu pacis et lenitatis congregato/ in quo glorificatur deus. exponendus est in primis/ ac sibi dicendum cum